

Nekuda, Vladimír

Konference k problematice středověké archeologie

Archaeologia historica. 1991, vol. 16, iss. [1], pp. 385-386

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/139951>

Access Date: 15. 11. 2024

Version: 20241115

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Konference k problematice středověké archeologie

Evropské sympozium učitelů archeologie středověku (The European symposium for teachers of medieval archaeology) se konalo ve dnech 11.—15. června 1990 v Lundu. Pořadatelem byl archeologický ústav university v Lundu z iniciativy prof. H. Anderssona. Sympozia se zúčastnilo více než 40 učitelů z evropských zemí a USA. ČSFR zastupovali B. Chropovský, V. Nekuda, Z. Smetánka a T. Štefanovičová. Na programu sympozia byla nejen výměna zkušeností z pedagogické praxe, ale i celkové postavení středověké archeologie v jednotlivých zemích. Bylo konstatováno, že přes značný rozvoj tohoto vědního oboru neodpovídá systém výuky středověké archeologie na vysokých školách jeho významu. Ve většině zemí včetně ČSFR je archeologie středověku vyučována v rámci prehistorických ústavů či kateder.

Referáty přednesené na tomto sympoziu se zabývaly jednak celkovými přehledy o archeologii středověku v Evropě (R. Francovich, Siena, L. Leciejewics, Wrocław, H. Clarke, London, H. Andersson, Lund, S. Bagge, Bergen), jednak speciálním zaměřením výzkumu na vesnická sídla v Anglii (G. Astill) a ve střední Evropě (V. Nekuda), na výzkum měst (G. Fehring, Lübeck), kostelů (R. Morris, York, B. Sundner, Lund), hradů (J. Decaens, Caen, I. Ericson, Arhus) a na hmotnou kulturu (Sachkultur — V. Scholkmann, Tübingen, E. Roesdahl, Arhus).

V programu sympozia bylo také seznámení s novými metodami v archeologii. Úvod do této problematiky přednesli J. Herrmann (Berlin), O. Lunde (Oslo) a R. Bertelsen (Tromso).

Referáty přednesené na tomto sympoziu vyjdou v samostatném sborníku.

Mezinárodní kolokvium „Středověká archeologie ve střední Evropě. Ke změně úkolů a stanovení cílů“ (Intrenationales Kolloquium Mittelalterarchäologie in Zentraleuropa. Zum Wandel der Aufgaben und Zielsetzungen).

Pořadatelem kolokvia, které se konalo ve dnech 16.—18. října 1990, byla katedra pro archeologii středověku a nové doby Otto-Freidrich university v Bambergu. Úvodní referát „Dějiny a situace archeologie středověku ve střední Evropě“ přednesl G. Fehring (Lübeck). Konstatoval, že archeologie středověku zaznamenala po druhé světové válce nebývalý rozvoj ve všech zemích střední Evropy. Cílem výzkumu jsou pohřebiště, opevněná sídla, vesnice, města a hmotná kultura. Kromě zemí střední Evropy uvedl G. Fehring příklady výzkumů v Anglii a informoval rovněž o značném rozvoji středověké archeologie v poslední době v Itálii. Důležitým zdrojem informací o výzkumech v jednotlivých zemích jsou publikace, mezi nimiž zaujímá významné místo naše *Archaeologia historica*. Postavení středověké archeologie na vysokých školách neodpovídá jejímu významu. Jako samostatná vědní disciplína se musí prosadit i na vysokých školách.

Výzkumem kostelů na území Německa se zabýval U. Lobbedey (Münster). Zdůraznil, že množství výzkumů těchto objektů přináší důležité poznatky pro dějiny raného středověku.

Přehled výzkumů opevněných sídel převážně na území Německa a Švýcarska podal W. Meyer (Basel). Zdůraznil, že význam hradů byl nejen vojenský, ale i hospodářský a správní.

Důležité místo v programu archeologických výzkumů zauímají města. Přehled výsledků z území německy hovořícího obyvatelstva přednesl E. d'Aujourd'hui (Basel).

Problematikou výzkumu venkovských sídel se zabýval J. Herrmann (Berlin). Zaměřil se na tři otázky: vývoj osídlení, archeologický výzkum sídlišť a vypovídací hodnota archeologických pramenů. Na několika příkladech pak ukázal význam interdisciplinární spolupráce při výzkumu sídlišť.

Nálezy z archeologických výzkumů ve střední Evropě (tzv. „Sachkultur“) hodnotila B. Scholkmann (Tübingen). Jako předpoklad úspěšné spolupráce na tomto úseku studia je jednotná terminologie, a to i proto, že množství nálezů je nutno zpracovávat pomocí moderní výpočetní techniky.

W. Janssen (Würzburg) osvětlil přínos středověké archeologie pro hospodářské dějiny středověku. Nejvíce poznatků pro hospodářské dějiny přinášejí výzkumy zemědělských sídlišť a historických jader středověkých měst.

Téma středověká archeologie a sociální dějiny přednesl H. Steuer (Freiburg). Na rozdíl od sledování hospodářských dějin je vypovídací hodnota archeologických pramenů pro sociální dějiny velmi omezená. Zdrojem poznatků jsou především pohřebiště, jimž zpravidla chybí příslušné sídliště. Příklad sociální diferenciacie uvedl na výzkumu Pfaffenschlagu a Mstěnic.

Po těchto referátech zabývajících se jednotlivými tématy výzkumu následovaly referáty o stavu výzkumu v jednotlivých zemích a o úkolech do budoucna. O situaci a výsledcích archeologického výzkumu ve Velké Británii hovořil M. Biddle (Oxford). S výsledky výzkumů na území Švédska seznámil H. Andersson (Lund). O stavu výzkumu na našem území a v Polsku referoval V. Nekuda, o výzkumech v Maďarsku I. Holl (Budapest), na území Francie J. Chapelot (Paris) a na území Beneluxu H. Sarfatij (Amersfort).

Závěrečný referát přednesený F. Irsiglerem (Trier) byl věnován hodnocení archeologie středověku ve střední Evropě z hlediska historika. Zdůraznil, že archeologie středověku je samostatným vědním oborem a jako takový má své metody v terénní praxi a pro interpretaci archeologických pramenů. Spolupráce archeologa s historikem by měla být stálá, a to už od samého začátku řešení jakéhokoliv výzkumného úkolu. Pro poznání celkového vývoje středověké společnosti zdůraznil F. Irsigler význam mikroregionálních výzkumů.

Kolokvium splnilo sledovaný cíl: zhodnotit dosavadní stav archeologie středověku ve střední Evropě a zejména přineslo řadu podnětů pro práci do budoucna. Podrobnější seznámení s jednotlivými referáty poskytne jejich publikování v příloze Zeitschrift für Archäologie des Mittelalters.

Symposium „Bioarcheologie a časně historické bádání“ (Bioarchäologie und Frühgeschichtsforschung) uspořádal ústav pro pravěk a časně dějiny vídeňské university ve dnech 13.—15. listopadu 1990 v Zwettel. Na programu bylo 22 referátů, z nichž 9 bylo zaměřeno na možnosti, které lze očekávat od botanického výzkumu, zvláště na základě pylových analýz a dendrochronologie. Poznatky z pylových analýz na Moravě (Pohansko, Mikulčice, Staré Město, Vel. Němčice) přednesla H. Svobodová (Brno). Zoologické rozbory z archeologických výzkumů bylo obsahem osmi referátů. O nálezech zvířecích kostí z avarských pohřebišť na Slovensku referoval C. Ambros (Nitra). Zbývajících pět referátů se zabývalo praktickými příklady uplatnění přírodovědných metod při archeologickém výzkumu. Příklad takové spolupráce předvedl V. Nekuda v přednášce životní formy ve středověké vesnici Pfaffenschlag na základě přírodovědných výzkumů.

Výsledky symposia budou publikovány v samostatném sborníku.

VLADIMÍR NEKUDA